

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XV

BELGRADE 1984

<http://www.balkaninstitut.com>

Мирко Барјактаровић, О ПЛАНИНИ ЦМИЉЕВИЦИ, часопис „Токови“, св. 17—18, Иванград 1982, стр. 63—73.

Планина Цмиљевица, висока 1.963 метра, издиже се између Метохије и горњег Полимља, на линији Пећ—Иванград. Мирко Барјактаровић је на овој планини проучавао њен укупан привредни значај, живот на планини, обичајноправне норме, држање стоке и неке последице сточарења. Од ове планине се за шест-седам сати хода стиже до Пећи, за четири-пет сати до Иванграда, и за три-четири сата до Рожаја.

У време кад је околно становништво било упућеније на сточарство као главно занимање, Цмиљевица је имала већи економски значај. Међутим, после другог

светског рата и одласком знатног броја житеља на рад у индустрију, сточарство на Цмиљевици се напуштало као традиционално занимање. То показују и следећи подаци: док су поједина сеоска домаћинства у међуратном раздобљу имала по стотину, па и две стотине оваца, данас поједина села немају више од стотину или две стотине оваца.

Рад је у целини веома занимљив за познавање живота на балканским планинама. Читаоци ће у њему наћи нова сазнања у вези са сточарством и традиционалним животом.

Јован Ф. Трифуноски

Шефик Башлагић, СТЕЊЦИ У ОКОЛИНИ ТРОГИРА, Гласник Етнографског музеја, кн. 45, Београд 1981, стр. 155—191.

Познати стручњак Ш. Башлагић дао је у овом раду резултате проучавања стењака у околини Трогира. На данашњој територији Општине Трогир постоји шест локалитета стењака, а налазе се код села Близне, Митле, Густирне, Винишића, Прапатнице и Горњег Сегета. Међутим, постоје још два локалитета везана уз села Лабин Далматински и Промет која се према садашњој административној подели налазе у саставу Општине Сплит. Аутор је проучио и те локалитете пошто наведена села више гравитирају Трогиру. Тако је проучио осам некоропола са укупно 302 стењака.

Главна пажња је најпре посвећена истраживањима у вези са облицима стењака, а затим су проучавана украси и време постанка трогирских стењака. Утврђена су три основна облика: једни су у виду плоча, други у виду сандука, а трећи су тзв. слемењаци, али су ови последњи незнатно заступ-

љени — само 1,3 посто од укупног броја.

Од 302 стењака колико их данас има на проученом подручју, 94 примерка поседују украсе, односно разне рељефне мотиве. Тако велики проценат (31 посто) примерака са украсима нема ниједно општинско подручје ни у Херцеговини. Према томе, трогирски крај спада међу пределе са највише украшених стењака уопште; бројношћу се истичу украси у виду полумесеца, звезде и крста.

У науци се стећици сматрају за појаву везану за средњовековну Босну и Хум, односно Херцеговину; то је важно и за објашњавање трогирских стењака. Као што је познато, Босна је за време бана Стјепана II Котроманића допирала на југу до јадранске обале, а на западу до реке Цетине. За време краља Твртка I проширила се до близу Задра, укључујући градове Сплит, Трогир и Шибеник, те острва Брач, Хвар и Корчулу.

Аутор је на крају извео следећи закључак о трогирским стећцима: они имају доста дуг живот — почињу у првој половини XIV, трају током читавог XV века, а затим им се живот продужава у XVI, па се чак користе и у XVII

веку. Све у свему, Башлагићев рад о стећцима из околине Трогира представља озбиљну студију, богату ратнородним материјалом и писану добрим стручним језиком.

Јован Ф. Трифуноски